

POSTANOWIENIE

Dnia 13 stycznia 2020 roku

Sąd Okręgowy w Krakowie II Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Zbigniew Zgud (sprawozdawca)
Sędziowie:	SO Lucyna Rajchel SO Anna Koźlińska

po rozpoznaniu w dniu 13 stycznia 2020 roku w Krakowie

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z wniosku E. C.

przy uczestnictwie Z. G., Zgromadzenia Sióstr pw. Św. F. w C.

o stwierdzenie nabycia spadku po A. R. (1)

na skutek zażalenia wnioskodawcy E. C.

ma postanowienie Sądu Rejonowego dla Krakowa - Podgórze w Krakowie z dnia 23 września 2019 r., sygnatura akt XII Ns 259/19/P

postanawia:

uchylić zaskarżone postanowienie i przekazać sprawę Sądowi Rejonowemu do ponownego rozpoznania.

SSO Lucyna Rajchel SSO Zbigniew Zgud SSO Anna Koźlińska

UZASADNIENIE

Zaskarżonym postanowieniem Sąd Rejonowy w dla Krakowa -Podgórze w Krakowie odrzucił wniosek E. C. o stwierdzenie nabycia spadku po A. R. (1).

W uzasadnieniu zaskarżonego postanowienia Sąd Rejonowy wskazał, że Wnioskodawca załączył do wniosku kserokopię poświadczenia zgonu A. R. (1), z którego wynika, że urodziła się ona 3 sierpnia 1906 r. w C. i zmarła w L. jako siostra zakonna w dniu 22 listopada 2002 r. Zarządzeniem z dnia 24 maja 2019 r. wnioskodawca został wezwany do wykazania jurysdykcji tut. Sądu poprzez wykazanie, że spadkodawczyni była obywatelką polską, bądź przedstawienie stosownej księgi wieczystej lub innych dokumentów, z których wynika, że spadkodawczyni A. R. (1) była właścicielką nieruchomości położonej w Polsce, w terminie tygodniowym pod rygorem odrzucenia wniosku. W określonym terminie wnioskodawca powołał się na treść wpisów w księdze wieczystej (...), prowadzonej dla nieruchomości stanowiącej działkę nr (...) obręb (...), w której w dziale II jako współwłaściciel jest ujawniony M. R. (1), a w dziale III ostrzeżenie o niezgodności między stanem prawnym ujawnionym w księdze wieczystej a rzeczywistym

stanem prawnym, dotyczące prawa własności udziału 1/2 części M. R. (1) na rzecz następców, m.in. na rzecz A. R. (2), wpisane na podstawie postanowienia Sądu Powiatowego w K. z dnia 9.04.1953 r. do sygn.. II dz. II. 276/52 o stwierdzeniu nabycia spadku po M. R. (1). Zarówno z wpisu w księdze wieczystej jak i z treści dokumentu stanowiącego podstawę wpisu wynika, że następcą prawnym ujawnionego w księdze wieczystej współwłaściciela nieruchomości jest A. R. (2), nie zaś A. R. (1). Zgodnie z art. 1108 § 1 k.p.c. do jurysdykcji krajowej należą sprawy spadkowe, jeżeli spadkodawca w chwili śmierci był obywatelem polskim lub miał miejsce zamieszkania bądź miejsce zwykłego pobytu w Rzeczypospolitej Polskiej. Zgodnie z § 2 tego przepisu do jurysdykcji krajowej należą również sprawy spadkowe, jeżeli majątek spadkowy albo jego znaczna część znajduje się w Rzeczypospolitej Polskiej. Wnioskodawca nie powoływał się na obywatelstwo polskie spadkodawczyni, w ocenie sądu nie przedstawił także dokumentów wskazujących na istnienie majątku spadkodawczyni w Polsce, skoro zapisy ostrzeżenia w księdze wieczystej dotyczą osoby o innym imieniu i nazwisku. Na zasadzie art. 1099 § 1 k.p.c. brak jurysdykcji krajowej sąd bierze pod rozważę z urzędu w każdym stanie sprawy, odrzucając wnioski.

Zażalenie na to postanowienie złożył wnioskodawca E. C., zaskarżając je w całości, wnosząc o uchylenie zaskarżonego postanowienia i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania. Skarżący zarzucił Sądowi I instancji błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę wydanego postanowienia, mający istotny wpływ na jego treść, polegający na tym, iż Sąd I instancji prowadząc postępowanie nie dołożył należytej staranności i wnikliwości w ustaleniu faktu, czy A. A. M. R. (2) zgodnie z art. 1108 k.p.c. posiadała w Rzeczypospolitej Polskiej majątek spadkowy, co stanowiłoby podstawę jurysdykcji krajowej. Brak staranności i wnikliwości polegał na niewłaściwej analizie dokumentów załączonych do wniosku, a także na niewykonaniu oczywistej czynności procesowej w postaci przesłuchania wnioskodawcy. Skarżący już w piśmie z 11 czerwca 2019 r. wskazał, że dokumentem potwierdzającym posiadanie przez spadkodawczynię nieruchomości w Polsce jest postanowienie Sądu Powiatowego dla m. K. z dnia 9 kwietnia 1953 r., sygn. akt II Dz. 276/52 i załączył kopię tego postanowienia. Po analizie akt księgi wieczystej skarżący wskazał kolejny dokument potwierdzający fakt posiadania przez spadkodawczynię nieruchomości w Polsce, tj. postanowienie Sądu Powiatowego w K. z 12 grudnia 1957 r., sygn. akt 384/56. Dalej wnioskodawca naprowadził, że w dokumentach polskich spadkodawczyni używała nazwiska R., zaś w dokumentach ze USA R. podkreślając, że spadkodawczyni urodziła się w USA w języku angielskim nie funkcjonuje zgłoska „e”, stąd została ona zastąpiona najbardziej zbliżoną formą fonetyczną, a mianowicie dwoma głoskami „en”.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Zgodnie z brzmieniem art. 1108 § 1 i 2 k.p.c. do jurysdykcji krajowej należą sprawy spadkowe, jeżeli spadkodawca w chwili śmierci był obywatelem polskim lub miał miejsce zamieszkania bądź miejsce zwykłego pobytu w Rzeczypospolitej Polskiej. Do jurysdykcji krajowej należą również sprawy spadkowe, jeżeli majątek spadkowy albo jego znaczna część znajduje się w Rzeczypospolitej Polskiej. Z uwagi na treść art. 1110² k.p.c. w zakresie, w jakim sprawa spadkowa dotyczy praw rzeczowych na nieruchomości lub posiadania nieruchomości położonej w Polsce, jurysdykcja krajowa sądów polskich jest wyłączna. Rację ma Sąd Rejonowy, że zgodnie z treścią art. 1099 k.p.c. brak jurysdykcji krajowej sąd bierze pod rozważę z urzędu w każdym stanie sprawy i w razie stwierdzenia braku jurysdykcji krajowej odrzuca wnioski. Ustalenie braku jurysdykcji krajowej spoczywa na sądzie prowadzącym postępowanie. Nie może on przerzucać na wnioskodawcę obowiązku wykazania jurysdykcji. Sąd Najwyższy wskazał, że do odrzucenia wniosku o stwierdzenie nabycia spadku wobec braku jurysdykcji krajowej konieczne jest jednoznaczne ustalenie, że spadkodawca w chwili śmierci nie miał polskiego obywatelstwa, nie jest zaś wystarczające poprzestanie na wyrażeniu wątpliwości w tym zakresie (postanowienie SN z 30.11.2007 r. IV CSK 256/07). Zdaniem Sądu Okręgowego nie jest wystarczające również powzięcie wątpliwości co do tego czy spadkodawca miał w Polsce nieruchomości. Jakkolwiek istnieją wątpliwości, czy wpis dotyczący ostrzeżenia o niezgodności między stanem prawnym ujawnionym w księdze wieczystej (...), prowadzonej dla nieruchomości stanowiącej działkę nr (...) obręb (...), dotyczące prawa własności udziału 1/2 części M. R. (1) na rzecz następców, m.in. na rzecz A. R. (2), wpisane na podstawie postanowienia Sądu Powiatowego w K. z dnia 9.04.1953 r. do sygn.. II dz. II. 276/52 o stwierdzeniu nabycia spadku po M. R. (1), dotyczy A. R. (1), ale wątpliwości te mogą i winny być rozstrzygnięte w niniejszym postępowaniu. Pomiędzy pisownią nazwiska spadkodawcy a wpisem w księdze wieczystej mogą istnieć rozbieżności wynikające z innych

podstaw sporządzania dokumentów. Nie można zakładać, że rozbieżność taka oznacza brak tożsamości osób. Z praktyki sądowej można wskazać cały szereg przypadków rozbieżności danych tej samej osoby wskazywanych w dokumentach. Wynikać to może tak ze zmian imion i nazwisk, jak i zmian stanu cywilnego. Liczne przypadki takich rozbieżności dotyczą osób posiadających imiona lub nazwiska zawierające znaki nieznane alfabetowi polskiemu czy łacińskiemu. Typowym przykładem tego typu sytuacji są imiona obywateli polskich pochodzenia żydowskiego, które zmieniały się nie tylko z racji różnic pisowni, ale także spolszczania tych imion lub wręcz przymusowego ich mieniania po 1945 roku. Podobna sytuacja może zachodzić w stosunku do osób polskiego pochodzenia, które posługując się nazwiskiem zawierającym znaki nieznane w obcych alfabetach zmieniły ich pisownię. Z uwagi na fakt, iż A. R. (1) urodziła się w Stanach Zjednoczonych Ameryki nie można wykluczyć prawdziwości twierdzenia wnioskodawcy o zmianie pisowni imienia i nazwiska wymienionej. Kwestia ta winna zostać wyjaśniona w niniejszym postępowaniu. Bez takiego dochodzenia odrzucenie wniosku ze względu na brak jurysdykcji jest przedwczesne. Trzeba także zwrócić uwagę, że z treści testamentu A. R. (1) (k. 6-11) wynika w sposób jednoznaczny, że była ona właścicielką jakiejś nieruchomości położonej w Polsce. Otwarte pozostaje pytanie czy owo „przekazanie własności częściowej własności domu i nieruchomości w Polsce” (k. 9) było prawnie skuteczne i czy rzeczywiście nieruchomości te stanowiły majątek spadkowy. Rozpoznając ponownie sprawę Sąd Rejonowy przeprowadzi w tym kierunku z urzędu postępowanie dowodowe w miarę posiadanych możliwości i w oparciu o dane uzyskane od uczestników postępowania. Dopiero w razie stwierdzenia po przeprowadzeniu takiego postępowania, że w skład spadku nie wchodzi żadne nieruchomości Sąd Rejonowy będzie mógł odrzucić wniosek.

Mając powyższe na względzie, Sąd Okręgowy orzekł jak w sentencji na podstawie art. 386 § 4 k.p.c. w związku z art. 397 § 2 k.p.c. i art. 13 § 2 k.p.c.

SSO Lucyna Rajchel SSO Zbigniew Zgud SSO Anna Koźlińska